№ 1 (49), 2026 ISSN 2415-3818 (print); ISSN 3041-122X (online)

УДК 343.82:351.74

Дмитро ПОКРИШЕНЬ
Пенітенціарна академія України,
директор Навчально-наукового інституту права,
правоохоронної діяльності та психології,
кандидат педагогічних наук, доцент
pokryshen@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9572-413X

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ДКВС УКРАЇНИ І ПРОБАЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ

https://doi.org/10.23939/law2026.49.287

© Покришень Д., 2026

Стаття зосереджена на всебічному правовому дослідженні організаційної структури Державної кримінально-виконавчої служби України та системи пробації як взаємопов’язаних компонентів механізму реалізації кримінальних покарань. У межах роботи обґрунтовано нормативно-правові засади функціонування ДКВС, зокрема проаналізовано положення Закону України “Про Державну кримінально-виконавчу службу України”, які визначають правовий статус її структурних підрозділів, систему управління, їхні організаційні повноваження та інституційні функції. Окремий акцент зроблено на дослідженні компетенцій центрального органу виконавчої влади у сфері виконання покарань, територіальних органів управління, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, освітніх закладів і підприємств ДКВС, що забезпечують практичну реалізацію державної політики у сфері правозастосування та гарантування законності.

У межах дослідження розглянуто правові підстави діяльності інституту пробації відповідно до Закону України “Про пробацію”. Визначено її функціональну структуру, що охоплює досудову, наглядову та пенітенціарну пробацію, а також встановлено її значення у зменшенні рівня рецидиву, посиленні соціальної складової виконання покарань та формуванні моделі ресоціалізації правопорушників, орієнтованої на міжнародні стандарти. Наголошено на взаємозв’язку між діяльністю органів ДКВС та системою пробації, який забезпечує баланс між каральними, превентивними та виховними функціями у сфері кримінально-виконавчої політики.

В окремому аспекті статті проаналізовано інформаційно-правове забезпечення професійної підготовки персоналу ДКВС та органів пробації як ключовий чинник ефективного виконання покарань, дотримання прав людини та впровадження сучасних підходів у роботі з правопорушниками. Доведено, що інтегрована система правових, організаційних і методичних інструментів сприяє формуванню належного рівня професійної компетентності працівників, забезпечуючи якісну взаємодію між органами державної влади, установами

© The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4,0) (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

виконання покарань і пробацією. На підставі проведеного аналізу сформульовано юридичні висновки щодо шляхів підвищення ефективності діяльності кримінально-виконавчої системи України та її подальшої гармонізації з європейським правовим простором.

Ключові слова: пробація, правовий статус, виконання покарань, нормативно-правове регулювання, ДКВС.

Постановка проблеми. Сучасні трансформаційні процеси у сфері кримінально-виконавчої політики України зумовлюють підвищену увагу до удосконалення правового регулювання діяльності органів та установ, відповідальних за виконання кримінальних покарань. Правові та організаційні механізми функціонування Державної кримінально-виконавчої служби України формують основу державної політики у сфері забезпечення правопорядку, безпеки суспільства, дотримання прав засуджених та ефективної роботи персоналу. У цьому контексті комплексне дослідження системи ДКВС, її елементів та внутрішньої взаємодії набуває особливої ваги для науки кримінально-виконавчого права, оскільки забезпечує можливість формування обґрунтованих висновків щодо підвищення результативності її функціонування, гармонізації нормативної бази та адаптації системи до сучасних європейських стандартів поводження із засудженими.

Додаткового значення набуває аналіз правового інституту пробації, який представляє нову модель виконання покарань, зорієнтовану на гуманізацію кримінальної політики, зменшення рівня рецидивної злочинності та забезпечення ефективної ресоціалізації правопорушників. Інтеграція пробації у структуру кримінально-виконавчої системи, її організаційні особливості та нормативне забезпечення потребують узагальнення та наукового обґрунтування. Урахування цих аспектів дозволяє визначити оптимальні правові інструменти для підвищення ефективності альтернативних покарань, зміцнення взаємодії між органами ДКВС і пробацією та формування цілісної системи виконання кримінальних покарань, орієнтованої на безпеку суспільства та дотримання прав людини.

Аналіз досліджень проблеми. У дослідженні Ю. Груценко наголошується на важливості цілеспрямованого вдосконалення системи, структури та публічної служби у правоохоронних органах України. У разі запозичення досвіду країн ЄС або США варто брати до уваги особливості історії розвитку держави, юридичних традицій, взаємодії органів влади та структури правоохоронної системи [2].

О. І. Бережний, Б. В. Клімчук, А. О. Литвиненко [1] досліджують структуру Державного бюро розслідувань та оперативно розшукової роботи і пропонують шляхи її вдосконалення. Порівнюють рівень професійних (юридичних) компетентностей слідчих ДБР та Національної поліції.

Р. Яцкевич [4] звертає увагу на формування концептуальної державної політики протидії організованій злочинності, яка має ґрунтуватися на комплексному виконанні низки стратегічних завдань, що охоплюють одночасно кримінально-правовий, адміністративний, соціально-комунікаційний та інституційний виміри. Передусім це передбачає удосконалення кримінального законодавства з метою оптимізації кримінально-правового впливу на організовану злочинність, оскільки попри запровадження низки ефективних новел у Кримінальному кодексі України, правозастосовна практика виявила низку проблем, пов’язаних із недостатністю механізмів протидії формуванню та використанню злочинних доходів, потребою уточнення кола суб’єктів відповідальності, структури об’єктивної сторони відповідних складів злочинів та необхідністю уніфікації понятійно-категоріального апарату. Наступним напрямом є розроблення превентивних інструментів на рівні адміністративного, кримінального та суміжних галузей законодавства, спрямованих на нейтралізацію соціальних явищ, що сприяють поширенню кримінальної субкультури та романтизації злочинного способу життя, зокрема через цифрові медіа. Важливим чинником виступає також формування соціально-культурних механізмів, орієнтованих на деконструкцію позитивного образу кримінальних лідерів та подолання ідеалізованих уявлень щодо кримінальної субкультури, що потребує тривалого впливу на суспільну свідомість, особливо молоді. У межах комплексної

стратегії держава має забезпечити зниження криміногенності установ виконання покарань, які залишаються сферами впливу осіб підвищеного злочинного статусу, зокрема "ворів у законі", діяльність яких часто має транснаціональний характер та пов'язана з дестабілізацією оперативної обстановки. Завершальним елементом є подальше зміцнення інституційного потенціалу правоохоронних органів, зокрема шляхом оптимізації їхньої структури, функцій та налагодження сталої міжнародної співпраці у сфері проведення спільних оперативно-розшукових заходів, що зумовлено значним впливом лідерів організованої злочинності, які перебувають за межами України, на внутрішні криміногенні процеси.

Проведений аналіз С. Лахтадир [3] забезпечення законності та правопорядку в умовах протидії військовій агресії засвідчив наявність комплексної системи взаємопов'язаних елементів і правових інструментів, застосування яких гарантує дотримання вимог законності у сучасних безпекових реаліях. До такої системи передусім належить використання цифрових технологій у правоохоронній діяльності, інтегрованих до кримінального процесуального законодавства після початку повномасштабної збройної агресії, що охоплює впровадження електронних копій матеріалів кримінального провадження, заміну інституту понятих відеофіксацією, дистанційне залучення адвоката та проведення судових засідань у режимі відеоконференції. Наступним елементом є послідовна реалізація Службою безпеки України ключових засад кримінального провадження, зокрема верховенства права, законності, поваги до людської гідності, гарантування права на свободу та особисту недоторканність й інших процесуальних принципів, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України. Завершальним структурним компонентом системи забезпечення законності та правопорядку виступає організація цілеспрямованої правової роботи з військовослужбовцями, співробітниками та іншими суб'єктами службової діяльності, спрямованої на формування належного рівня правової культури та профілактику правопорушень у сфері національної безпеки.

Метою дослідження є комплексний правовий аналіз організаційної структури Державної кримінально-виконавчої служби України та системи пробації, визначення їхнього функціонального призначення, нормативно-правових засад діяльності та ролі у реалізації сучасної кримінально-виконавчої політики держави.

Завданням дослідження є виявлення ключових організаційно-правових елементів системи, характеристика їхніх функцій та повноважень, обґрунтування місця пробації у загальній структурі виконання кримінальних покарань, визначення особливостей інформаційно-правового забезпечення професійної підготовки персоналу та встановлення впливу правових механізмів на ефективність діяльності ДКВС і органів пробації.

Виклад основного матеріалу. Статутна основа організації та функціонування ДКВС визначається Законом України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" № 2713-IV від 23 червня 2005 року. Норми цього закону закріплюють правовий статус служби як органу, що здійснює правозастосовну і правоохоронну діяльність у сфері виконання кримінальних покарань, а також гарантують єдність та централізованість управління відповідними установами й органами. Відповідно до закону, ДКВС функціонує як система, що поєднує організаційні, управлінські, правоохоронні та виховні механізми, спрямовані на досягнення мети кримінально-виконавчої політики держави.

Ключове значення для визначення структури має стаття 6 зазначеного закону, яка регламентує організаційні елементи та їхню чисельність. До складу ДКВС належать центральний орган виконавчої влади у сфері виконання кримінальних покарань із його територіальними органами управління, установи виконання покарань різних видів, слідчі ізолятори, воєнізовані формування, навчальні заклади, заклади охорони здоров'я, а також підприємства та інші організації, створені з метою матеріально-технічного та виробничого забезпечення діяльності служби. Усі зазначені підрозділи мають статус юридичних осіб, що забезпечує їхню правосуб'єктність та самостійність у межах покладених на них функцій.

Важливим компонентом структури ДКВС є органи пробації, створені на підставі положень спеціального законодавства, але інтегровані у загальну систему служби. Вони реалізують завдання, пов'язані з виконанням кримінальних покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, та здійснюють ресоціалізаційні й превентивні заходи щодо суб'єктів пробації. Отже, пробація посідає проміжне

місце між каральними та виховними інституціями системи, поєднуючи функції контролю та соціально-виховної роботи. Це свідчить про еволюцію вітчизняної кримінально-виконавчої політики у напрямку гуманізації та посилення соціальної складової виконання покарань, що цілком відповідає міжнародним стандартам та рекомендаціям.

Центральним елементом структури ДКВС України виступає центральний орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань. Він забезпечує формування та реалізацію стратегічних напрямів діяльності служби, координує роботу підпорядкованих органів та установ, здійснює кадрову політику і контроль за дотриманням законодавства у сфері виконання покарань. До складу центрального органу входять структурні підрозділи, зокрема Генеральна дирекція ДКВС, що виконує функції організаційно-управлінського центру. Отже, саме центральний орган формує системність та єдність кримінально-виконавчої політики держави.

Територіальні органи управління відіграють важливу роль у забезпеченні реалізації державної політики на місцях. Вони здійснюють управлінські, контрольні та координаційні функції щодо діяльності підпорядкованих установ, слідчих ізоляторів та підприємств. Наявність територіальних органів забезпечує адаптацію загальнонаціональних стратегій до конкретних регіональних умов, що сприяє ефективності виконання кримінальних покарань і належній організації діяльності установ системи. У структурі ДКВС особливе місце посідає кримінально-виконавча інспекція, яка на сучасному етапі трансформувалася в органи пробації. Вона реалізує функції виконання покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, здійснює нагляд та контроль за поведінкою засуджених, а також забезпечує їх ресоціалізацію через соціально-виховну роботу.

Важливими елементами структури є установи виконання покарань та слідчі ізолятори, які виконують основні карально-превентивні функції. Установи виконання покарань призначені для реалізації кримінальних вироків судів, пов'язаних із позбавленням волі, і поділяються залежно від режиму тримання. Слідчі ізолятори забезпечують тримання осіб, підозрюваних або обвинувачених у вчиненні злочинів, до винесення вироку суду. Допоміжну, але стратегічно важливу роль у структурі відіграють воєнізовані формування, які гарантують охорону об'єктів, підтримання режиму та безпеки як засуджених, так і персоналу.

Окрему роль у структурі ДКВС відіграють заклади освіти, що забезпечують підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів служби. Вони формують професійні компетентності персоналу, орієнтуючись на сучасні міжнародні стандарти у сфері пенітенціарної діяльності. Заклади охорони здоров'я ДКВС забезпечують медичне обслуговування як персоналу, так і засуджених, реалізуючи право на охорону здоров'я в умовах ізоляції. Завершальною складовою системи є підприємства установ виконання покарань, а також інші підприємства й організації, створені для матеріально-технічного забезпечення функціонування служби. Вони не лише сприяють самозабезпеченню установ, але й виконують функцію соціальної адаптації засуджених через залучення їх до суспільно корисної праці.

Генеральна дирекція ДКВС України є ключовою підструктурою у сфері реалізації державної політики з питань виконання кримінальних покарань. Вона функціонує як державна установа, що підпорядковується Міністерству юстиції України та здійснює організаційно-управлінські функції на загальнонаціональному рівні. Очолює Генеральну дирекцію начальник, який призначається та звільняється з посади Міністром юстиції України. Діяльність цієї установи забезпечується за кошти Державного бюджету, що гарантує стабільність фінансування та можливість виконання покладених завдань.

Функціональні обов'язки Генеральної дирекції охоплюють широке коло напрямів, пов'язаних із матеріально-технічним та організаційним забезпеченням діяльності ДКВС. Зокрема, дирекція здійснює контроль за ресурсним та фінансовим забезпеченням підпорядкованих установ і організацій, координує процеси будівництва, реконструкції та технічного переоснащення об'єктів кримінально-виконавчої системи. Вона також виконує управлінську та аналітичну функцію, забезпечуючи моніторинг ефективності використання державних ресурсів та впровадження інноваційних підходів у сфері пенітенціарної діяльності.

Крім того, Генеральна дирекція відіграє центральну роль у координації діяльності інших структурних елементів ДКВС. Її діяльність спрямована на забезпечення єдності управлінських рішень, дотримання законодавства та відповідності національної пенітенціарної політики міжнародним стандартам у сфері поводження із засудженими. Завдяки цьому Генеральна дирекція виступає не лише адміністративним центром, а й ключовим інструментом формування та розвитку сучасної моделі кримінально-виконавчої служби України.

Всі структурні елементи Державної кримінально-виконавчої служби України мають статус юридичних осіб публічного права, що забезпечує їхню правосуб'єктність та самостійність у межах визначених законодавством повноважень. Такий статус дозволяє кожному елементу структури виступати самостійним учасником правовідносин, здійснювати фінансово-господарську діяльність, укладати договори, а також нести юридичну відповідальність у межах своєї компетенції. Це сприяє не лише чіткому розмежуванню повноважень, але й підвищує ефективність функціонування всієї системи.

Центральний орган виконавчої влади у сфері виконання кримінальних покарань виконує ключову управлінську функцію щодо визначення організаційної структури служби. Саме він затверджує штатну чисельність підпорядкованих органів та установ, регламентує їхню діяльність шляхом ухвалення положень про структурні підрозділи, а також визначає основні напрями їхньої роботи. Завдяки цьому забезпечується єдність підходів до управління, централізованість прийняття рішень та узгодженість функціонування різних елементів кримінально-виконавчої системи.

Водночас гранична чисельність персоналу центрального апарату та територіальних органів управління визначається Кабінетом Міністрів України. Це положення законодавства підкреслює баланс між автономією центрального органу ДКВС у питаннях внутрішнього управління та загальнодержавним контролем за використанням кадрового потенціалу у сфері виконання покарань. Такий механізм покликаний гарантувати оптимальне співвідношення між ефективністю діяльності служби та раціональним використанням бюджетних ресурсів, що має особливе значення в умовах реформування пенітенціарної системи.

Правове регулювання інституту пробації в Україні здійснюється на основі Закону України "Про пробацію" від 5 лютого 2015 року № 160-VIII, який закріплює організаційні, інституційні та функціональні засади її діяльності. Цей нормативно-правовий акт визначає пробацію як систему заходів, спрямованих на забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення осіб, які перебувають під пробаційним наглядом, та сприяння їхній ресоціалізації. Водночас пробація виконує превентивну функцію, адже дозволяє зменшити ризик рецидиву, застосовуючи індивідуально орієнтовані програми роботи із засудженими без ізоляції від суспільства. Отже, законодавець формує нову модель кримінально-виконавчої політики, зорієнтовану на гуманізацію покарань і розвиток соціальної відповідальності.

Організаційна структура системи пробації передбачає наявність центрального органу виконавчої влади та регіональних органів пробації. Центральним органом є Державна установа "Центр пробації", яка функціонує як основна інституція у сфері реалізації державної політики пробації. Вона не лише координує діяльність уповноважених органів на місцях, але й здійснює стратегічне планування, методичне забезпечення та контроль за дотриманням стандартів роботи з клієнтами пробації. Діяльність Центру пробації спрямована на інтеграцію у єдину систему як організаційних, так і виховно-превентивних механізмів, що дозволяє забезпечити баланс між інтересами держави, правосуддя та особи. На регіональному рівні органи пробації представлені філіями та уповноваженими підрозділами, які діють у кожній області та містах зі спеціальним статусом. Така децентралізація дозволяє ефективніше враховувати соціально-демографічні особливості конкретних територій та надавати адресну підтримку суб'єктам пробації.

Закон "Про пробацію" також деталізує функціональний зміст діяльності системи. У ній виокремлюють три основні види: досудову, наглядову та пенітенціарну пробацію. Досудова пробація полягає у підготовці досудової доповіді, яка надає суду інформацію про особу обвинуваченого, його соціальні характеристики та ймовірність ресоціалізації без позбавлення волі. Наглядова пробація

забезпечує контроль за виконанням покарань, не пов'язаних із позбавленням волі, та передбачає індивідуальну виховну роботу із засудженими. Пенітенціарна пробація орієнтована на підготовку осіб, які відбувають покарання у місцях позбавлення волі, до поступового повернення у суспільство, а також на створення умов для їхньої соціальної адаптації. Така класифікація дозволяє не лише чітко визначити напрями діяльності органів пробації, але й забезпечити комплексний підхід до ресоціалізації різних категорій осіб.

Отже, пробація в Україні є складним багаторівневим інститутом, який інтегрується у систему Державної кримінально-виконавчої служби, водночас маючи окреме правове підґрунтя та організаційну специфіку. Її діяльність спрямована на поєднання каральних і виховно-превентивних заходів, що дозволяє гуманізувати систему виконання покарань та гармонізувати її із сучасними європейськими стандартами. У цьому контексті пробація відіграє роль не лише інструмента контролю за засудженими, але й дієвого механізму соціальної підтримки, який сприяє зміцненню суспільної безпеки через ресоціалізацію правопорушників.

Структура інформаційно-правового забезпечення професійної підготовки персоналу в системі ДКВС України формується як багаторівневий комплекс правових, організаційних та інформаційних інструментів, спрямованих на створення цілісної освітньо-правової бази діяльності. Вона інтегрує загальнодержавні нормативно-правові акти, відомчі регламенти Міністерства юстиції та підзаконні акти, які визначають особливості функціонування ДКВС, а також спеціалізоване законодавство, зокрема Закон України "Про Державну кримінально-виконавчу службу України" № 2713-IV від 23 червня 2005 року та Закон України "Про пробацію" № 160-VIII від 5 лютого 2015 року. Отже, нормативно-правове поле підготовки персоналу забезпечує не лише формальні вимоги до організації навчального процесу, а й визначає ключові завдання, спрямовані на формування професійних компетентностей співробітників.

У межах структури інформаційно-правового забезпечення виділяються три взаємопов'язані блоки. Перший – це нормативно-правовий блок, що охоплює закони, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів та накази Міністерства юстиції, які регламентують загальні принципи та стандарти професійної підготовки. Другий блок – відомчо-методичний, який містить положення, інструкції та стандарти професійного навчання, розроблені Генеральною дирекцією ДКВС, територіальними органами управління та Центром пробації. Третій блок становить інформаційно-організаційний сегмент, що забезпечує поширення освітньо-правової інформації серед персоналу через навчальні заклади ДКВС, спеціалізовані курси, електронні інформаційні системи та інші сучасні інструменти комунікації. Така трирівнева система забезпечує взаємодію між правовими нормами, управлінськими рішеннями та освітньою практикою.

Особливе місце у структурі інформаційно-правового забезпечення посідає підготовка персоналу органів пробації, яка потребує інтеграції правових та інформаційних ресурсів, орієнтованих на реалізацію завдань ресоціалізації та профілактики рецидивної злочинності. Навчальні заклади ДКВС та Центр пробації виконують функції підготовки і підвищення кваліфікації фахівців, орієнтуючись на міжнародні стандарти у сфері поводження із засудженими та методи альтернативних покарань. У цьому контексті інформаційно-правове забезпечення виступає ключовим чинником уніфікації та стандартизації знань, необхідних для виконання службових обов'язків, що сприяє підвищенню професійної мобільності персоналу, а також інтеграції української пенітенціарної системи у європейський правовий простір.

Визначена структура інформаційно-правового забезпечення професійної підготовки персоналу у ДКВС України створює цілісну основу для його функціонування, проте не менш важливим є розкриття тих функцій, які ця система виконує. Саме через функціональний вимір відбувається практична реалізація закріплених у нормативних актах положень та організаційних механізмів, що забезпечують професійну підготовку кадрів. Отже, аналіз функцій інформаційно-правового забезпечення дає змогу виявити його реальний вплив на формування професійних компетентностей, розвиток правової культури персоналу та підвищення ефективності діяльності ДКВС України загалом.

Висновки. Правовий аналіз організаційної моделі Державної кримінально-виконавчої служби України свідчить про її комплексний характер, що поєднує функції органів виконавчої влади, правоохоронної діяльності, наглядових та ресоціалізаційних інституцій. Законодавче закріплення статусу структурних елементів ДКВС як юридичних осіб публічного права забезпечує чітке розмежування повноважень між центральним апаратом, територіальними органами, установами виконання покарань, слідчими ізоляторами, навчальними закладами та іншими інституціями системи. Це створює умови для ефективного управління, уніфікації процедур, забезпечення законності у сфері виконання покарань та дотримання прав засуджених, що відповідає вимогам міжнародних стандартів у сфері пенітенціарної діяльності.

Юридична оцінка функціонування інституту пробації в Україні підтверджує його значення як ключового елементу модернізації кримінально-виконавчої політики. Нормативно-правова база забезпечує чіткий розподіл повноважень між суб'єктами досудової, наглядової та пенітенціарної пробації, що дозволяє здійснювати індивідуалізований підхід до правопорушників і сприяє зниженню рівня рецидиву. Інтеграція пробації у структуру ДКВС забезпечує збалансовану взаємодію каральних і превентивних механізмів, формуючи модель виконання покарань, зорієнтовану на безпеку суспільства та забезпечення прав людини, що є важливою умовою розвитку правової держави та гармонізації національного законодавства із європейськими стандартами.

Подяки. Немає.

Фінансування. Це дослідження проведено без залучення зовнішнього фінансування.

Внесок автора. Автор підтверджує свою виключну відповідальність за цю роботу. Автор схвалює цю роботу і бере на себе відповідальність за її цілісність.

Конфлікт інтересів. Конфлікту інтересів немає.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бережний О. І., Клімчук Б. В., Литвиненко А. О. Організаційні та функціональні проблеми державного бюро розслідувань та шляхи їх вирішення. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*, 2010. № 10. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-10-6398

2. Груценко Ю. Адміністративно-правове регулювання публічної служби у правоохоронній сфері: зарубіжний досвід. *SWorld-Ger Conference Proceedings*, (gec25-01), 2023. С. 132–136. DOI: https://doi.org/10.30890/2709-1783.2023-25-01-007

3. Лахтадир С. Л. Основні складники системи забезпечення законності та правопорядку в службі безпеки україни в аспекті протистояння військовій агресії. *Nove Ukraïns'ke Pravo*. 2022. № 3. С. 83–88. DOI: https://doi.org/10.51989/nul.2022.3.12

4. Яцкевич Р. В. Структура та характеристика державної політики протидії організованій злочинності загальнокримінальної спрямованості. *Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 трав. 2025 р.):* у 2 т. Одеса, 2025. С. 689–691. DOI: https://doi.org/10.32837/11300.30036

REFERENCES

1. Berezhnyi, O. I., Klimchuk, B. V., Lytvynenko, A. O. (2020). Orhanizatsiini ta funktsionalni problemy derzhavnoho biuro rozsliduvan ta shliakhy yikh vyrishennia [Organizational and functional problems of the state bureau of investigation and ways of their solution]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Seriia: "Yurydychni nauky"*, 10. DOI: https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-10-6398 [in Ukrainian].

2. Hrutsenko, Yu. (2023). Administratyvno-pravove rehuliuvannia publichnoi sluzhby u pravookhoronnii sferi: zarubizhnyi dosvid [Administrative and legal regulation of public service in the law enforcement sphere: foreign experience]. *SWorld-Ger Conference Proceedings, (gec25-01)*, 132–136. DOI: https://doi.org/10.30890/2709-1783.2023-25-01-007 [in Ukrainian].

3. Lakhtadyr, S. L. (2022). Osnovni skladnyky systemy zabezpechennia zakonnosti ta pravoporiadku v sluzhbi bezpeky ukrainy v aspekti protystoiannia viiskovii ahresii [The main components of the system of ensuring legality and law and order in the security service of Ukraine in the aspect of countering military aggression]. *Nove Ukraïns'ke Pravo, 3*, 83–88. DOI: https://doi.org/10.51989/nul.2022.3.12 [in Ukrainian].

4. Yatskevych, R. V. (2025). Struktura ta kharakterystyka derzhavnoi polityky protydii orhanizovanii zlochynnosti zahalnokryminalnoi spriamovanosti [Structure and characteristics of state policy of counteracting organized crime of general criminal orientation]. *Yevropeiski oriientyry rozvytku Ukrainy: novi vymiry u voiennyi chas: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 16 trav. 2025 r.): u 2 t.* Odesa. P. 689–691. DOI: https://doi.org/10.32837/11300.30036 [in Ukrainian].

Dmytro POKRYSHEN
Director of the Educational and Scientific Institute
of Law, Law Enforcement and Psychology of the
Penitentiary Academy of Ukraine,
Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor
pokryshen@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9572-413X

LEGAL FRAMEWORK AND ORGANISATIONAL-INSTITUTIONAL STRUCTURE OF THE STATE CRIMINAL-EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE AND PROBATION AS ELEMENTS OF THE SYSTEM FOR THE EXECUTION OF CRIMINAL SENTENCES

The article is devoted to a comprehensive legal analysis of the organisational structure of the State Criminal-Executive Service of Ukraine and the probation system as interconnected elements of the mechanism for the execution of criminal sentences. The study elucidates the normative and legal foundations governing the functioning of the State Criminal-Executive Service, with particular attention to the provisions of the Law of Ukraine "On the State Criminal-Executive Service of Ukraine", which define the legal status of its structural components, the system of governance, their organisational powers and institutional role. Special emphasis is placed on examining the functions of the central executive authority in the field of sentence execution, territorial administrative bodies, correctional institutions, pre-trial detention facilities, educational establishments and enterprises of the Service, all of which ensure the implementation of state policy in the sphere of law enforcement and maintenance of legality.

The research further analyses the legal grounds of probation activities pursuant to the Law of Ukraine "On Probation". The functional structure of probation including pre-trial, supervisory and penitentiary probation is identified, and its significance in reducing recidivism, strengthening the social dimension of sentence execution and shaping a model of offender resocialisation aligned with international standards is substantiated. The study emphasises the interrelation between the activities of the State Criminal-Executive Service and the probation system, which ensures a balanced combination of punitive, preventive and rehabilitative functions within criminal-executive policy.

A separate focus is placed on the analysis of information and legal support for the professional training of personnel of the Service and probation authorities, which constitutes a key factor in the effective execution of sentences, the protection of human rights and the implementation of modern approaches to working with offenders. It is demonstrated that an integrated system of legal, organisational and methodological instruments contributes to the formation of appropriate professional competence among staff, ensuring effective interaction between state authorities, correctional institutions and probation bodies. Based on the conducted analysis, legal conclusions are formulated regarding ways to enhance the effectiveness of Ukraine's criminal-executive system and its further harmonisation with the European legal space.

Keywords: probation, legal status, execution of sentences, regulatory framework, State Criminal-Executive Service.

Дата першого надходження статті до видання: 05.12.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.03.2026